

بنام خدا

خلاصه سازمان های پولی و مالی بین الملل

منبع : کتاب دکتر مهدی ابراهیمی نژاد

درس : سازمان های پولی و مالی بین الملل

مقاطع : کارشناسی ارشد

تدوین : مجتبی فانی الله آبادی

Email:mfani۳۲۱@yahoo.com

فهرست

ردیف	صفحه	موضوع
۱	۱	فصل اول : صندوق بین المللی پول (International Money Fund)
۲	۱۲	فصل دوم : حق برداشت مخصوص (Special Drawing Right)
۳	۱۹	فصل سوم : بانکهای توسعه چند جانبه و گروه بانک جهانی (International Bank for Reconstruction and Development)
۴	۲۸	فصل چهارم : بانک تسویه بین المللی (Bank for International Settlement)
۵	۳۵	فصل پنجم : سازمانهای تجاری ، صنعتی و توسعه ای
۶	۴۷	فصل ششم : سازمان ملل متحد و سازمانهای تخصصی
۷	۵۹	فصل هفتم : پیمانهای منطقه ای
۸	۸۲	فصل هشتم : مناسبات ایران با سازمانهای پولی و مالی بین المللی

فصل اول : صندوق بین المللی پول

سیستم پایه کالا: در سال ۱۹۲۸ این سیستم بوجود آمد ، به موجب این سیستم ، پول بعضی از کشورها مثل انگلستان که برابری آن با طلا ثابت و معلوم بود ، پشتوانه پول سایر کشورها قرار گرفت.

بحran ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۳ : رونق اقتصادی قبل از سال ۱۹۲۹ میلادی در آمریکا به رکود بی سابقه ای تبدیل شد و مهمترین عوامل این رکود را می توان به حد اشباع رسیدن سرمایه گذاری در رشته های عمده صنعتی از جمله اتومبیل ، لاستیک ، ساختمان و لوازم تولیدی دانست. رکود مذکور به سرعت به سایر کشورها سرایت کرد ، زیرا سرمایه گذاری های آمریکا در دیگر کشورها به داخل برگردانده شد. وضع تعریفهای سنگین گمرکی توسط این کشورها ، رکود را به سایر کشورها کشانید.

مکاتب اقتصادی برای حل بحران مذکور و موافع موجود :

- ۱) مكتب نئولیبرالیسم (لیبرالیسم جدید) که بیشتر آمریکا آن را تبلیغ می کرد.
 - ۲) مكتب اقتصادی ارشادی (برنامه ای) که بیشتر بر تجزیه و تحلیل های کینز ، اقتصاددان انگلیسی تکیه داشت. و متخصصان پولی آمریکا و انگلیس تشکیل یک سازمان پولی بین الملل را با میدان وسیع فعالیت که قادر به استقرار نظم پولی در جهان باشد ، پیشنهاد و در اواخر جنگ جهانی دوم ، هر یک از دو کشور آمریکا و انگلیس طرحی را منتشر کردند.
- طرح وايت:** در هفتم آوریل ۱۹۴۳ طرح معاون خزانه داری آمریکا ، ایجاد یک صندوق تثبیت پول ملل متحد را پیش بینی کرد.
- طرح کینز:** در هشتم آوریل ۱۹۴۳ طرح معاون خزانه داری انگلیس ، طرح اتحادیه تهاatrei (پایاپای) پولی بین الملل را پیش بینی کرد.
- نتیجه این دو طرح منجر به تاسیس صندوق بین المللی پول (International Monetary Fund) با عضویت ۴۵ کشور گردید و این صندوق از اول مارس ۱۹۴۷ فعالیت خود را شروع و با دادن وام ارزی به کشورهایی که در تراز پرداختهای کوتاه مدت خود مشکل داشتند نیز کمک هایی کرد.

دستاوردهای کنفرانس "برتون وودز" :

- الف) توسعه اقتصاد جهانی بین سالهای ۱۹۴۵ تا ۱۹۷۱
- ب) تاسیس صندوق بین المللی پول
- ج) تاسیس بانک بین المللی ترمیم و توسعه
- د) ایجاد سیستم ارزش اسمی ارز آن (ارزش پول بر اساس پشتوانه طلا) که بزرگترین دستاورد محسوب می گردد.
- ه) پی ریزی موافقنامه عمومی تعرفه و تجارت در سال ۱۹۴۷ (General Agreement on Tariff and Trade)

*در کنفرانس برتون وودز کاهش تورم به عنوان یکی از اهداف این دو نهاد یعنی صندوق و بانک جهانی مطرح شد که عملاً چنین چیزی تحقق نیافت.

سیستم ارزش اسمی ارز (ارزش پول بر اساس پشتواه طلا) :

این سیستم موجب ترغیب کشورهای صنعتی اروپا شد تا از روش‌های کارآمد و خردمندانه اقتصاد کلان، مانند سیاستهای مالی استفاده کنند تا به نرخ‌های واقعی ارز برسند و همچنین وضعیت بدھی‌های خود را از طریق کاهش محدودیت‌های ارزی و پرداختی بهبود بخشنند. بدین ترتیب کشورهای اروپایی توانستند نرخ تورم و همچنین کسری تراز پرداختهای خارجی خود را کاهش دهنند.

اهداف و وظایف صندوق بین المللی پول:

- ۱- نظارت بر سیاست‌های اقتصادی کشورهای عضو.
- ۲- تسهیل همکاری پولی و افزایش همکاری بین المللی برای رفع مشکلات پولی از راه مشاوره.
- ۳- تشییت مبادلات ارزی و تسهیل رشد موزون بازارگانی بین المللی.
- ۴- اجرای مجموعه قوانین مربوط به سیاست‌های نرخ مبادلات ارزی.
- ۵- افزایش ثبات ارزی و جلوگیری از رقابت در کاهش ارزش برابری پول که به منظور افزایش صادرات صورت می‌گیرد.
- ۶- تاسیس یک سیستم چند جانبه برای تنظیم پرداختهای بین المللی.
- ۷- اعطای تسهیلات مالی ضروری برای رفع مشکلات موازنۀ پرداختها به منظور دستیابی مجدد به توازن پرداختها بدون آسیب رسانی به رفاه ملی.
- ۸- تامین کمک‌های فنی مطلوب.
- ۹- پرداخت وام به کشورهایی که با سرمایه داری جهانی پیوند خورده باشند و بتوانند نیازهای غرب را تامین کنند.

حق برداشت مخصوص (SDR: Special Drawing Right) : اندوخته‌های بین المللی را به متقارضیان واجد شرایط اختصاص میدهد.

همچنین صندوق بین المللی پول به کشورهای عضو که درآمد کمی دارند، براساس تسهیلات تعدیل ساختاری گسترده اعتبارات، امتیاز می‌دهد و منابع اعطای وام صندوق بین المللی پول عمدتاً از سهمیه‌های کشورهای عضو، یعنی تعهدات سرمایه‌ای آنها تامین می‌شود. صندوق مجاز است برای افزایش منابع خود از وام دهندگان رسمی قرض بگیرد. همچنین از ردیف اعتباری ۱۸,۵ میلیارد حق برداشت مخصوص (معادل ۱۷ میلیارد دلار آمریکا) که کشورهای مختلف در چهارچوب

"ترتیبات عمومی برای دریافت وام" باز کرده‌اند، استفاده کند.

تشکیلات صندوق بین المللی پول: اکنون تعداد کشورهای عضو بالغ بر ۱۸۳ کشور شده اند و مقر آن نیز در واشینگتن است. صندوق از سازمان های وابسته به "سازمان ملل متحد" است ، اما در فعالیتها و تصمیم گیری استقلال کامل دارد و تعداد پرسنل آن به ۱۷۰۰ نفر می رسد.

ارگان های تصمیم گیرنده صندوق بین المللی پول: ارگانهای تصمیم گیرنده صندوق بین المللی پول عبارتند از:

- ۱) شورای مدیران عامل (شورای حکام) : این شورای بالاترین مقام صندوق است و از نمایندگان کشورهای عضو که ممکن است در حد وزیر دارایی یا رئیس بانک مرکزی آن دولت باشند، تشکیل می شود. رئیس شورا از میان اعضاء انتخاب می شود و جلسات آن سالانه و معمولاً در ماه سپتامبر برگزار می شود.
- ۲) شورای مدیران اجرایی : تعداد اعضای این شوری در بدرو تاسیس ۱۲ نفر و اکنون به ۲۴ عضو رسیده است ، پنج تن از اعضای آن کشورهایی اند که بیشترین سهام را دارند شامل: آمریکا ، آلمان ، انگلستان ، فرانسه و ژاپن و سه تن از آمریکای لاتین و بقیه از کشورهای دیگر هستند. دوره انتخابی مدیران اجرایی ۲ سال است و جلسات آن سالانه و در زمان تشکیل حداقل هر هفته یک بار انجام می شود. ریاست شوری مدیران با دبیر کل است که توسط اعضاء انتخاب می گردد و امور جاری را اداره می کند.
- ۳) مدیر عامل : از طرف مدیران اجرایی انتخاب می شود ولی نمی تواند از اعضای شورای اجرایی باشد. مدت تصدی وی ۵ سال است.

نحوه رای گیری: هر دولت عضو دارای ۲۵۰ رای ثابت و در برابر هر ۱۰۰ هزار دلار یک سهم به آن افزوده می شود. ۴۰ درصد حق رای مربوط به پنج کشور اصلی (آمریکا ، آلمان ، انگلستان ، فرانسه و ژاپن) که ۲۰ درصد آن متعلق به آمریکا می باشد.

تامین منابع مالی صندوق :

- بخشی از منابع صندوق به وسیله پرداخت سهام کشورهای عضو تامین می شود که ۲۵ درصد آن به صورت طلا و بقیه آن به صورت پول ملی پرداخت می شود. براین اساس سرمایه صندوق در ابتدا ۸,۸ میلیارد دلار بود اما به علت ناکافی بودن آن ، سهام کشورها افزایش یافت.
- یکی دیگر از راههای تامین منابع مورد نیاز صندوق ، استقرارض بود که در سال ۱۹۶۱ بر اساس قرارداد پاریس ، ده کشور صنعتی ، متعهد شدند در صورت تقاضای صندوق ، مبلغی به میزان ۶ میلیارد دلار به صندوق مساعده دهند این نکته لازم است که هر ۵ سال یکبار ، منابع مالی صندوق و موضوع کافی بودن آن با توجه به شرایط اقتصادی جهان بررسی می شود.

توافق نامه عمومی: بر اساس این توافق نامه ، صندوق علاوه بر وجوهی که از کشورها بابت حق عضویت دریافت می کرد ، میتوانست برای افزایش منابع مالی خود از ۱۰ کشوربزرگ صنعتی جهان وام دریافت کند(شمار این کشورها اکنون به ۱۲ کشور افزایش یافته است) ، دوم آنکه ، نوعی پول موسوم به حق برداشت مخصوص(SDR) ایجاد کرد که کشورهای عضو میتوانستند در صورت بروز مشکل نقدینگی در جهان برای تامین نیازهای مالی خود ، آن را به ذخایر ارزی و طلای خود اضافه و از آن برای پرداخت تعهدات خارجی استفاده کنند.

سیاست های تعدیل اقتصادی صندوق: سیاست های مالی ، پولی ، ارزی و درآمدی صندوق که در زمینه اعطای وام به دولت ها اتخاذ می گردد را سیاست های تعدیل اقتصادی می نامند.

الف) سیاست های مالی :

- کاهش هزینه های دولت .
- افزایش قیمت کالا و خدمات دولتی.
- لغو کمکها و یارانه ها .
- کاهش استقرارض دولت از سیستم بانکی .
- افزایش مالیاتهای غیر مستقیم.

ب) سیاست های پولی :

- افزایش نرخ بهره داخلی به منظور مقابله با تورم.

ج) سیاست ارزی نیز شامل :

- کاهش ارزش پول ، تعیین سطحی مشخص برای ذخایر ارزی .
- ایجاد تسهیلات برای ورود سرمایه های خارجی.

د) سیاست درآمدی : تثیت حداقل دستمزد و جلوگیری از افزایش آن.

تواش ذخیره : گرفتن وام ذخیره از ذخایری که اعضا نزد صندوق به عنوان وجوه ارزی و به صورت طلا ، ارز یا حق برداشت مخصوص سپرده اند ، فقط در صورت وجود کسری تراز پرداختها قابل انجام است و هیچ شرط دیگری را شامل نمی شود.

ترانش های اعتباری: هر عضو تا ۱۰۰ درصد از سهمیه خود در صندوق را به صورت اعتبار مورد استفاده قرار می دهد ولی گرفتن این نوع اعتبارات به اجرای سیاست های پیشنهادی صندوق بستگی دارد.

